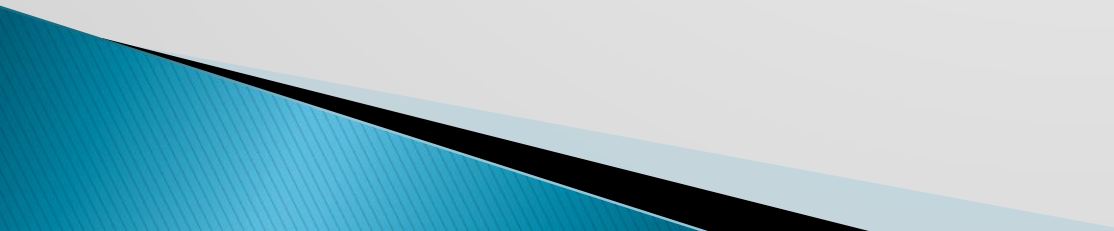

SAYIŖTAY VE İÇ DENETİM İŖBİRLİĞİ

Kemal ÖZSEMERÇİ
Uzman Denetçi

Sunum Planı

- ▶ Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı: kamu mali yönetim sistemi
 - ▶ Dış denetim ve iç denetim görev alanları
 - ▶ Performans denetimi
 - ▶ İç denetim ve dış denetim işbirliği alanları
-

5018 sayılı Kanun ile getirilen Kamu Mali yönetimi

- ▶ Madde 9– Kamu idareleri(...) performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar.
- ▶ Kamu idareleri bütçelerini, stratejik planlarında yer alan misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedeflerle uyumlu ve performans esasına dayalı olarak hazırlarlar. (...)
- ▶ Madde 41– (...) Üst yönetici, harcama yetkilileri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını esas alarak, idaresinin faaliyet sonuçlarını gösteren idare faaliyet raporunu düzenleyerek kamuoyuna açıklar.

Sorumluluk

- ❖ “Hesap verme sorumluluğu” Madde 8– Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, (...) sorumludur ve **yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.** (
- ❖ Madde 10– (...) Bakanlar, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ile hukuki ve mali konularda Başbakana ve Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı sorumludurlar. (...)
- ❖ Madde 11– (...) Üst yöneticiler, (..)kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, (...) Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.
- ❖ **Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler.**

5018 sayılı Kanun ile getirilen DIŞ DENETİM VE UYGULAMASI

Faaliyet raporları

- ▶ (...)Sayıştay, mahallî idarelerin raporları hariç idare faaliyet raporlarını, mahallî idareler genel faaliyet raporunu ve genel faaliyet raporunu, dış denetim sonuçlarını dikkate alarak görüşlerini de belirtmek suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. (Md.41)
- ▶ Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar; kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur.
- ▶ Bu sorumluluğun yerine getirilip getirilmediği Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacak Sayıştay raporlarında belirtilir. (Md.7)

Dış Denetim İç denetim Görev Alanları

İç denetçinin görevleri (Madde 64)

- b) Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak.
- c) Harcama sonrasında yasal uygunluk denetimi yapmak.
- d) İdarenin harcamalarının, malî işlemlere ilişkin karar ve tasarruflarının, amaç ve politikalara, kalkınma planına, programlara, stratejik planlara ve performans programlarına uygunluğunu denetlemek ve değerlendirmek.
- e) Malî yönetim ve kontrol süreçlerinin sistem denetimini yapmak ve bu konularda önerilerde bulunmak.

Sayıştay denetimi (Madde 36)

- (b) Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli olarak kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi, faaliyet sonuçlarının ölçülmesi ve performans bakımından değerlendirilmesi, (5018/Madde 68)
- (2) Düzenlilik denetimi;
 - a) Kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespiti,
 - b) Kamu idarelerinin mali rapor ve tablolarının, bunlara dayanak oluşturan ve ihtiyaç duyulan her türlü belgelerin değerlendirilerek, bunların güvenilirliği ve doğruluğu hakkında görüş bildirilmesi,
 - c) Mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesi, suretiyle gerçekleştirilir.

Denetim Kaynağının Etkin Kullanımı

- ▶ Ülkemizde en önemli sorun alanı kamu kaynaklarının verimlilik etkinlik ve tutumluluk ilkelerine aykırı kullanımıdır.
- ▶ İç denetim: Faaliyet raporları üzerinden stratejik amaç ve hedeflere VET ilkeleri çerçevesinde ulaşıp ulaşılmadığının denetimi
- ▶ Dış denetim: İç denetim raporlarından yararlanarak genel faaliyet değerlendirme raporunun TBMM'ne sunulması (6085 / Madde7)

Sorunlar: Mevzuat değişikliği –1

- ▶ **MADDE 7 – (2) Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar; kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur.**
- ▶ **Bu sorumluluğun yerine getirilip getirilmediği Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacak Sayıştay raporlarında belirtilir.**
- ▶ **b) Kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin mali nitelikteki tüm hesap ve işlemlerinin denetiminde; (...) yönetsel bakımdan gerekliliği, ölçölülüğü, etkililiği, ekonomikliği, verimliliği ve benzeri gerekçelerle uygun bulunmadığı yönünde görüş ve öneri içeren yerindelik denetimi sayılabilecek denetim raporu düzenlenemez.**

6085 / Madde 7

6085 / Madde 35

Sorunlar: Mevzuat değişikliği –2

► Düzenlilik denetimi;

- a) Kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespiti,
- b) Kamu idarelerinin mali rapor ve tablolarının, bunlara dayanak oluşturan ve ihtiyaç duyulan her türlü belgelerin değerlendirilerek, bunların güvenilirliği ve doğruluğu hakkında görüş bildirilmesi,
- c) Mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesi, suretiyle gerçekleştirilir.

- a) Düzenlilik denetimi, kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin mali nitelikteki tüm hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespitini kapsayacak şekilde yapılır.

Söz konusu hesap ve işlemler dışında kalan diğer işlem ve faaliyetler düzenlilik denetimi kapsamında değerlendirilemez.

İşbirliğine ilişkin düzenlemeler

Kamu İç Denetim Standartları

- ▶ 2050 – Koordinasyon: İç denetim yöneticisi; aynı çalışmaların gereksiz yere tekrarlanmasını asgarîye indirmek ve işin kapsamını en uygun şekilde belirlemek amacıyla, dış denetim ile gerekli bilgileri paylaşmalı ve faaliyetleri koordineli şekilde sürdürmelidir.
- ▶ 2110 – Yönetişim: Üst yönetici ve üst düzey yönetim ile iç ve dış denetçilerin faaliyetleri arasında işbirliğinin ve bunlar arasında gerekli bilgilerin paylaşımının sağlanması.

Sayıştay denetimi rehberi

- ▶ İç denetçilerin çalışmaları veya raporlarında yer alan bulgulardan, denetimin planlanması aşamasında yaptığı iç denetimin değerlendirmesi sonuçlarına göre yararlanılır.
- ▶ İç denetçilerin bulguları doğrudan denetim kanıtı olarak kullanabileceği gibi, iç denetçilerin incelediği işlemler tekrar incelenebilir veya benzer işlemleri incelenebilir.
- ▶ *İç denetim birimi tarafından hazırlanan raporlar, bağımsızlık ve rehberlik etme fonksiyonunu yansıtmakta mıdır?*
- ▶ *Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından iç denetim birimince, gerekli incelemeler yapılmakta ve önerilerde bulunulmakta mıdır?*
- ▶ *Harcama sonrasında yasal uygunluk denetimi yapılmakta mıdır?*
- ▶ Kontrol Riski Değerlendirme Formu : Etkin bir iç denetim mekanizması bulunmaktadır.

ASOSAI Araştırma Projesi (2009)

İç denetim ile Sayıştay İlişkileri

Engeller

1. İç denetim birimi ile Sayıştay arasında işbirliği yapılmasını öngören kanuni bir düzenlemenin olmaması,
2. İşbirliği konusunda isteksizlik,
3. Sayıştayın daha yüksek düzeyde bir kurum olduğu algısı,
4. Taraflarca birbirlerinin rollerinin anlaşılamaması,
5. İç ve dış denetçilerin farklı niteliklere sahip olması,
6. Tarafların bağımsızlık düzeylerinin farklı olması,
7. Diğer engeller.

Çözüm Önerileri

1. İç denetim birimi ile Sayıştay arasında işbirliği yapılması için yasal zemin oluşturulması,
2. Rollerin ve sorumlulukların açıklığa kavuşturulması,
3. Sayıştay ve iç denetim birimi arasında daha iyi iletişim kurulması,
4. Resmi toplantılar düzenlenmesi,
5. Ortak eğitim faaliyetleri düzenlenmesi,
6. Ortak bir veri bankası oluşturulması,
7. Raporların ve belgelerin paylaşılması.

Uygulamada İşbirliği

Düzenlilik denetimi raporlarında, iç denetim ile ilgili sorunlar raporlanmıştır.

- ▶ Denetim planlarının onaylanmaması
- ▶ İç denetçi kadrolarına atama yapılmaması

İç denetim bulgularından yararlanılmıştır.

- ▶ Hukuka uygun olmayan giderler
- ▶ Bilişim sistemlerinin güvenliği

SONUÇ: Temel işbirliği alanları

- ▶ İç kontrol iç denetim sorunları Sayıştay tarafından raporlanabilir.
- ▶ İç denetim raporları, Sayıştay denetimini kolaylaştırabilir.

teşekkürler